

QORXMAZ ABDULLA

ELÇİLİKDƏN GÜLÇÜLÜYƏDƏK

(pirtça-hekayə)

Əgər qəribə xasiyyətli insanların müsabiqəsini keçirsələr, mən birinci yerə çıxmasam da, səksiz, ikinci olaram. Desəm, inanmayacaqsız, son illər adətən dar vaxtı - saat altı radələrində gözlərim öz-özünə yumulur, elə bil naməlum bir qüvvə içimin havasını, suyunu nasosnan çəkir, vurur çölə. Xüsusən payız, qış aylarında. Yenə bir gün həmin vaxt divanda mışıldaya-mışıldaya yatmışdım. Qəfildən mərdiməzar arvadağam başladı məni dümsükləməyə.

-Əə, ay bəxtəvərin oğlu, genə dar çağı yuxu bişirirsən? Bu nə adətdi e... səndə? Gündüzlər yatır-san, gecələr də səhərəcən futbola baxırsan. Dur, gör televizorda nə pəsdahlar çıxardılar. Elə birçə bu çatmırdı.

Tez dikəldim, oturdum divanın baş tərəfində. Yuxulu gözlərimi barmaqlarımla ovub zillədim ekrana. Qardaş, gördüm nə, uzandraz, "şvabra" fason arıqsifət, gursaç bir oğlan əlində bakala oxşar mikrofon yupyumru, almagöz, qalınqaş, qıvrımsaç, yanaqlarından qan daman bir qız uşağının az qalır ağzına girə. "Xalxın" qızını qapılarının girəcəyində qısnayıb divarın küncünə, tutub "prikola". Müsahibinin 16 yaşı ola, ya olmaya. Qız xumar gözlərini yerə zilləyib aparıcının dərin, əhatəli, elmi-əməli məntiqə söykənən suallarına güclə eşidiləcək tərzdə, utana-utana, sızıla-sızıla cavab verir:

-Biz XTB kanalından gəlmişik. "4-də 4" verlisindən. Sənə elçi düşmüşük. Daha doğrusu, nişanın Qismətlə səni bərişdirməyə istəyirik, Simuzər xanım.

-Adım Sənubərdir.

-Neynək, olsun Sənubər xanım. Oğlanın dediyinə görə, onnan ilyarım nişanlı olmusunuz. Nə səbəbdənsə sonra nişanı geri qaytarmısan. Elədi?

-Hə.

-Niyə axı? Bilmək olarmı nə baş verib?

-Niyəsini gedin, özündən soruşun.

-Soruşmuşam, elə onlardan gəlirəm. Özü də ode, o tərəfdə oturub maşında, sənin "hə"ni gözləyir. Ürəyi yarpaq kimi tir-tir əsə-əsə, intizarnan. Deyir, güya, səni hansı bayramdasa, ya ad günündə sə təbrik eləməyi unudub. Ona görə də sən ondan biryolluq ayrılmaq qərarına gəlmisən. Burda qəribə nə var ki? Bəlkə, yadımdan çıxıb, ya imkan tapmayıb?

-Təbrik eləmir, heç eləməsin, hərdən zəng eləyib, hal-əhval tutmağa nə söz? Bu da çətindi? Heç mən özüm zəng vuranda da çox vədə telefonu götürürəm. Elə bil vaxtıyan dizlərini yerə qoyub yalvardığı, şirin-şəkər vədlər verdiyi həmin qız mən deyiləm. Sonralar eşitdim ki, başqasına vurulub, onunla görüşür. Çağırdım anasını da, özünü də, nişan üzüyünü çırpıdım təpəsinə. Ziyanın yarısından qayıtmaq...

-Ay qız, bunlar yalandı, böhtandı. Sizi istəməyənlərin quramasıdı. Biz oğlanla hər barədə söhbət eləmişik. Deyir, mən onu sevmişəm, sevəcəyəm də. Barışsın, toyumuzu eləyək. Fikrin nədi? - deyər aparıcının sağ böyründə dayanan qalındodaq, sarışın, dolu, koppuş çiynləri, iri tutaş döşlərinin çatalığı açıq qalan müğənni xanım, qıza sözünü tamamlamağa imkan vermədi.

-Qismət çox ağıllı, mehriban, tərbiyəli oğlandı.

Qarşında taybatay açılan qapını dərindən ölənin üzünə çırpma. Sevənlərdə ən yaxşı xüsusiyyət bilirsən nədi? Bir-birinə güzəştə getməyi bacarmaq. - Bunları da aparıcının "soldışı" dardüttək yubkasını açıq dizlərinə sarı darta-darta dedi. - Barış getsin. İndiki zamanada elə yaxşı oğlanı çətin taparsan. Qismətini əlindən buraxma. Axırda peşmançılığını çəkərsən, qəşəng bala.

Qız fındıq burnunu qaşıya-qaşıya:

-Uje gecdi. Onun mənə açdığı qapını biryolluq bağlamışam. - dedi. - Sözümlü geri götürən deyiləm.

Aparıcı hirsələ mikrofonu müsahibinin ağzından aralıyaraq boğazına güc verdi:

-Ay qız, niyə tərslik eləyirsən? Bu da bizim sağılumuzdu? Səni pis yola çəkmirik ki? Heç bilirsən bu təkrar elçilik üçün şəhərdən bura neçə yüz kilometr maşın sürmüşük?! Mən indiyəncə neçə elçiliyə getmişəm, sən kimisinə rast gəlməmişəm. Paduməş, bunun yanına sevgilisi gec-gec gəlir... Hə, nolsun?

Bu yerdə nişanı qayıtaran qız bərk əsəbləşdi. Səsinin zil yerinə saldı:

-Hardan, nə qədər yol gəlməyiniz mənə maraqlandırır. Öz işinizdi. Sizə minnətçi yollamamışığ ha. Mən heç siftdən onu istəməmişdim. Anam məcbur eləmişdi. Düzünü axtarırsansa, mənim hələ ərə getmək fikrim yoxdu. 11-ci sinfi qurtarandan sonra gedəcəm peşə məktəbinə.

Oxşayır, daş qayaya rast gəlmişdi. Nə qız inadından dönür, yola gəlir, nə də elçi geri çəkilmək istəyirdi. Belə çıxılmaz vəziyyətlərdə aparıcı adətən son silah kimi onun-bunun adından özünün toqquşdurduğu təsirli şeirlərdən oxuyurdu ki, bəlkə qarşı tərəfin ürəyi yumşala. İnsafən, çox vaxt da istəyinə yetirdi.

İndi də həmin üsuldan yararlanmağın vaxtı çatmışdı. İstəməsə də, qeyri-ixtiyari olaraq gülümsədi. Qıyıq gözləri geniş açıldı. Nazik dodaqları gərildi. Əlini pencəyinin qoltuq cibinə salıb, ordan şax, qəttəzə bir vərəq çıxardaraq qarşısındakına müraciət-lə:

-Gör hələ sevgilin sənə nə qəşəng, təsirli, üzürxahlıqdan dolu şeirlər yazıb göndərmiş, dedi. -Oxuyum, qulaq as. Yazıq oğlan yəqin, nə qədər əziyyətə qatlaşıb araya-ərsəyə gətirincə bu sətirləri.

*Ceyran duruşunla, yerişinlə sən
Canımı alırsan, gözəl, nədən sən?
Mən istərəm təkcə mənə sevəsən,
Qəlbimə girmisən nə üçün, nədən?*

*Sən incə, zərif gülsən,
Arzumdu, təkcə mənə sevəsən.
Sevməsən, barışmasan, ölərəm,
Sən axı dərdimi hardan biləsən.*

Hələ dalına fikir ver, vaynəfsədi, vallah.

*Sevda yolçusuyam, eşq əsiriyəm,
Başqa birisinə köniül vermərəm.
Dərindən inləyən kamanam, neyəm,
Sənsiz üzür mənə dərd, kədər, qəm.*

*Ürəyim partlayır, zalım, barıttək,
Gəl bu inadından, gözəlim çək!..*

Qız onun şənini səsələnən bu odlu-alovlu nümunələrin təsirindən nəinki yumşalmadı, əksinə, illah da qorrandı, cin atına mindi. Sanardın qaynaşan arının yuvasına təzədən çöp uzatdılar. Əl-qol ata-ata, acılaya-acılaya, neştərini çağırılmamış qonaqların yuxa yerlərinə sancmaqla onları axır ki, susdurdu, "zərərsizləşdirdi":

-Deyə bilmərəm, bu düzələsi namumkun olan işdə sizin qazancınız nədi, ancaq özünüzi nahaqdan yorursunuz. Siz ana dilində söz başa düşürsünüz? Təkrar eləyirəm, dediklərinizin, məsləhətlərinizin mənə zərər qədər dəxli yoxdu. Əl çəkin mənə! Özgələrin ailə işlərinə qarışmayın! Bir də ki səhərdən tərifini göyə qaldırdığımız o oğlan tayı-bərabəri olmayan matah tikə isə nə əcəb öz qohumlarınızdan birini nişanlamırsınız ona?

Bayaqdan "xalxın" uşağını yola gətirməkdən, inadından döndərməkdən ötrü dəridən-qabıqdan çıxan elçilər qalib görkəmində fırlayıb onlardan uzaqlaşan qızın dalınca baxa-baxa qaldılar.

Belə baxanda, məsələyə ədalətnən yanaşanda sözügedən teleməkanın baş elçisini, onun "sağdışi, soldışı" qismində çıxış eləyən mamlımatan, qəmzəsatın xanım müğənniləri ağzından süd iyi gələn bir kəndçi qızını yola gətirə bilməməkdə qınamağın yeri yoxdu. Həyatda bundan da qəribə, tərs işlər olur. Missionerlər hardan biləydilər ki, əziyyətləri bəhrə verməyəcək. Cəhdləri boşa çıxacaq, kim demişkən, əlləri ətəklərindən uzun qayıdacaqlar. Bəlkə də, istəyiblər, ən baxımlı kanal olaraq məhər-rəmlik ayı qurtarandan dərhal sonra başlanacaq toy mərasimlərinin çiləkən tutmuş bəndini-bərəsini, axarını açmaqda başqa televiziyalardan qabağa düşsünlər. Nə yazıq ki, qaş qayırdıqları yerdə vurub

gözü də çıxartdılar. Demə, görəcəkli günləri qabaqdaymış hələ. Uğursuzluğa baxın ki, baş tutmayan elçiliyin əziyyətinin ağrı-acısı, kəşif, ürəkbulandırıcı havası canlarından dəf olmamış kəmfürsət, milçəkdən fil düzəltməkdə xüsusi məharət göstərən qələm sahibləri, əlindən ovcundan fərli bir iş gəlməyən şəbədəbaz, loğazçıl tamaşaçılar düşdülər cəfakeş, xeyirxah kanalın üstünə. Qılıncını (daha doğrusu qələmini) götürən, barmaqları, gözləri karına gələn KIV-lər, sosial şəbəkələr, profillər, mobil qurğular, saytlar səbəbkarların ünvanına tay nələr demədilər, yazmadılar.

Biçarə aparıcının - baş elçinin təzəcə aldığı fəxri adın şirinliyini qədərincə dadmağa da imkan vermədilər. Bizimkilərin qaydası da, həmişə yığılanın üstünə ovxarlanmış baltaynan cumarlar, rəhmsizcəsinə kəşib-doğrayarlar, atarlar, ağına-bozuna baxmazlar.

Nə isə... Bunları elə belə, sözgəlişi söylədim. Qayıdıram sifteki söhbətimin "məmmədvəlisinə". Dedim, ay canım, onsuz da yuxum qaçdı, qurdala, gör qadasın aldığım respublikamızın başqa çoxsaylı telekanallarında maraqlı tay nə var, nə yox. Pultu götürüb başladı qara, xırda, yumşaq, kvadrat formalı düymələri aram-aram basmağa.

Pahoo... Bayaقدan haqqında danışdığım elçilik şousu indi gördüklərimin yanında heç nə idi. Buyurun, çeşidli-çeşidli, rəngbərəng, göz qamaşdıran kadrlardan, təsvirlərdən, görüntülərdən eşitdiyim ilk cümlələrə siz də diqqət yetirin.

BTV-də: "Necə olubsa, konsertdə oxuyan xanım müğənninin dırnağı çıxıb qalıb sol qulağının içində. Konsert qurtarandan sonra gücnən çıxardıblar.

O dəqiqə ağıma bu sözlər gəldi: "Yəqin, süni dırnaq imiş, qulağını qaşayan momentdə nəyəyə ilişib, qalıb orda".

STV-də: "Şeir yazmaqdan ötrü məktəbə getmək, ali təhsil almaq, ədəbiyyatçı olmaq vacib deyil. Bu qabiliyyəti, istedadı görək Allah verə adama".

Dahiyanə fikirdi. Şərhə ehtiyac yoxdu.

DTV-də: "Bu gündən Duyğu ilə Elçinin arasında eşq macərası başlayır".

Oğullu-qızlı olsunlar.

FTV-də: "Müəllim az maaş alırsa, dolana bilmirsə, dərstdən sonra getsin, başqa yerdə də işləsin".

Yaxşı məsləhətədi. Super! Atalar demişkən, nə kərsən, balam, niyə bekarsan?

KTV-də: Bəzi adamlar narazılıq edirlər ki, qiymətlər hər gün qalxır. Düz danışmırlar, həm super-

marketlərdə, həm bazarlarda, eləcə də digər ticarət obyektlərində qiymətlərə ciddi nəzarət olunur".

Mən bilmirəm, indi bəzi ağzıgöyçəklərin sözü-nə inanaq, yoxsa o boyda, yaraşıqda nazirin? Səhv salırlar, yəqin hər gün qalxan ayrı şeydi.

QTV-də: "Tənha qalmışam, pəncərə arasında çırpanın təkə milçək kimi!"

Çox sərrast, təsirli bənzətmədi. Hələ indiyəcən belə orjinal poetik tapıntı işlədilməyib.

PTV-də: "Ay Ələkbər, salam, oğlum. Qazax zonasından Nəhayət xalandı zəng vuran. İki xahişim var. Biri odu ki, gələn ayın 4-dən 5-nə keçən gecə nəticəmin üç yaşı tamam olajax, onu təbrik elliyrəm. İkincisi də xahiş də elliyrəm, Baloğlan müəllim "Ana" muğamını söyləsin".

Xanımın zövqünə söz ola bilməz. Həqiqətən "Ana" muğamı tamam başqa aləmdi. Adam eşidəndə gilə-gilə əriyir, ölür, tay dirilmək istəmir.

ŞTV-də: "Elizaa!.. Elizaaa! Hardasan? (qışqırtı eşidildi. Kədr dərhal dəyişdi. Pianonun zil səsi ekranı başına götürdü. "Harda olacam, səhər tezdən studiyadayam". Sonra dürlü-dürlü, məstədicə özü-nütəriflər...

Tanrım bu cahcəlalı, növrağı, çal-çağırı bizə çox görməsin. Necə deyərlər, aclıq olsun, kef olsun!

OYTV-də: "Xəbərblər bloku"nda eşitdiyim isə miqyasına, dünyəviliyinə və sanbalına görə lap heyranedicidi. "Nikaraquada göldən su içən inək qəfil sürüşərək gölə düşüb. Heyvanın aqibəti haqqında məlumat verilmir".

Axır... Axır ki, ana kanalımız camaatımızın təkəmsəyrək rast gəlinən "bezdarnı" problemlərinin, qayğı və ehtiyaclarının bol-bol dilə gətirilməsindən, qabardılmasından macal tapıba uzaq xaricdə baş verən daha mühüm, daha vacib hadisələrə də vaxt ayırmağa başladı.

ZTV-də: "Əsas sahələrdə olduğu kimi, gülçülü-yün inkişafı sahəsində də qabaqcıl ölkələri ötüb-keçmişik..."

Deyirəm axı, son vaxtlar gül kimi yaşamağa başlamışıq. Allah-təala gözdən-nəzərdən saxlasın hər birimizi.

Birdən nədənsə halım büsbütün dəyişdi. Başım gicəlləndi, gözlərimə qaranlıq çökdü. Elə bil beqəfil cin yoluxdu mənə. Bildim ki, uzun illərdi boğazımnan ikiəlli yapışıb qopmayan, ipə-sapa yatmayan qan təzyiqim yenə sıçrayıb kəlləçarxa. Bu da bir ayrı cür qəribə xasiyyətdi məndə. Bekaraca əhvalım duruldumu, çox keçmir peşmançılığını çəkirəm.